

DOMOKOS MÁTYÁS

Személyes hangon egy „veszedelmes, szent emberről”

A „mindentudó polihisztor” Vekerci László dicséretét, akiben a csillapíthatatlan tudásvágy és egy fáradhatatlanul működő agy révén még szakosodásra hajlamosító korunkban is töretlen egységben él együtt az a bizonyos „két kultúra”: a humaniorák és a természettudományok világa, a szintetizáló képesség és az analitikus kutató szenvedély, ha jól emlékszem, Németh Lászlótól hallottam először. „Felnőtt korban még nem találkoztam az övéhez fogható kimeríthetetlen tanulási készséggel, aki azonban nem pusztán lexikonfej”; ilyenformán jellemezte a hatvanas évek legelején általam még csak futólag ismert, Debrecenből Pestre származott (mint később kiderült: száműzött) fiatal rákkutató orvost, akit ő – dr. Lakatos István *Németh László életrajzi kronológiájából* tudom, 1954 júniusában ismert meg, mint „nagy matematikus hírében álló” fiatal orvost, és benne vélte megtalálni a két kultúra organikus összetartozásának a szükségességét bizonyító könyvterve leendő szerzőtársát. „Vekerci Lászlóval meg kell írni a *Négy könyv*-et” – olvashatni a már idézett kronológia 1962. május 11-e utáni bejegyzésében; az író hagyatékából közreadott naplófeljegyzésekben (*A lélek tápanyagai*) pedig ez áll: „...a *Négy könyv* tető alá hozása. Ketten csinálnánk: én a szöveget írnám, Vekerci a bibliográfiát állítaná össze. Az ő tájékozottsága, a kezem alá adott könyvek biztositának, hogy a kor szintjén mozogjak, a legfrissebb eseményekről is tudjak. Ő figyelmeztetne az elkövetett hibákra, helytelen állításokra; én meg keretet adnék s medret nyitnék az olvasók tízezrei felé az ő olvasottságának.” (1962. május.) – Ez az elképzelés, platói modelljéhez képest, csak részben valósult meg, az 1988-ban napvilágot látott posztumusz *Négy könyv* által, amelynek aztán Vekerci László lett a sajtó alá rendezője a hagyatékából.

Közelmúltunk egyik s ma már a tudós történészek által is mind gyakrabban forgatott kútforrása: Fodor András naplója, miközben beszámol 1963. március 17-i látogatásáról Németh Lászlónál, az író sajkodi magányában, így rögzíti a lelkes konzultánsval való véletlen találkozását: „Jó szemben ülni Németh László megnyugtató, okos, kedves arcával... Milyen figyelmes, áldozatos! Mindenképpen el akar kísérni, legalább a romtemplomig, de alighogy átbújik a telket szegélyező drótok között, megbotlik, elzuhan a nedves, sáros fűben. Olyan ideetlennek érzem magam ilyenkor... Mondanám, forduljon vissza, ne caplasson az undorító sárban, hiszen félretaposott félcipője egyre vastagabb talpúvá lesz a mállós anyagtól, de ő csak jön tovább, lihegve, magyarázza az abbahagyott mondatot. Kevés az idő, futni kezdek lent a műúton. Utánam kiabál: – Bandi, ha lemaradsz, gyere vissza!

Vekerci Laci éppen az ellenvonattal érkezik hozzá, látom a sorompó alól kibújni, de már az én vonatomban is bent áll. Laci nagy szeretettel igyekszik segíteni rajtam, próbál jegyet venni a forgalmiban, hiába. Sebaj! – Majd holnap találkozunk az irodalmi esten! – kiált utánam ő is.” – S a napló alapján azt gyanítom (mert megkérdezni, sajnos, már nem tudom tőle), hogy barátom viszont Forgács Péter reumatológus szakorvos

irodalmi szalonjában találkozhatott először Vekerdi Lászlóval. „1957. december 11. – Forgácséknál ma Vekerdi László prelegál. Nietzsche utolsó korszakának (*Túl jön és rosszon*) értékeit fejtegeti. Helyenként remek dolgokat idéz a zseniális N.-től. Nem érzem erőszakoltnak bizonyosságait, hogy a huszadik századi gondolkodás valamiképpen N.-től származtatható, noha személyiségében éppen az a nagyszerű, hogy nem volt annyira filozófus, mint amennyire művész.” (*Ezer este Fülep Lajossal.*) S hogy minden kör bezáruljon, mint egy jól megkomponált regényben: Forgács Péter felesége, Török Eszter szívspecialista Németh László diákja volt Hódmezővásárhelyen, és a *Sorskérdések árnyékában* című, 1997-ben megjelent tanulmánykötete előszavában Vekerdi László elmondja, hogy 1948 nyarán „legjobb barátom s harcostársam, Forgács Péter szíve-választottja” el is vitte őt magával, hogy látogassák meg együtt „nagy tanárát, 'Laci bácsit'. ...Aztán évekig nem is láttam, s ő persze teljesen el is felejtkezett a suta medikusról.”

A szépreményű kutatóorvos és az ifjú irodalmár szerkesztő megismerkedésének egyengetője pedig ki más lett volna, mint Fodor András, a megítélése szerint „egymásnak való”, rokon gondolkodású és törekvésű emberek közötti kapcsolatok szálainak kötözgetője, férfi barátságok távvezetékének haláláig kamasz módra lelkes építője? De az emlékezet által legfeljebb homályosan megidézhető képeit a múltnak éppen ezért az ő legendás naplójából származó néhány idézettel szeretném hitelesíteni annak érdekében, hogy egy-egy villanás erejéig, ha csak töredékesen is, de megbízhatóbban érzékeltehessem: a különböző baráti társaságokban – a hajdani Pápai Páriz kollégiumi harcostárs szalonjában vagy Fülep Lajos esti sétáin – hogyan szembesülhetett az ember Vekerdi László félelmetes enciklopédikus tudásával, ami nem holt tudás volt (erre figyelt föl Németh László!), hanem a birtokosát szinte a megszállottságig intellektuális izgalomban tartó gondolat, felismerés-szíkra, lehengerlő érvrendszerének a kiszolgálója.

„1958. január 8. – Vekerdi olvassa fel tanulmányát Hernádi költészetéről, szokásos és jellemző nagy apparátussal, némi dekoncentrátsággal, szinte kínlódva. Bevezetőjében okos dolgokat mond a különböző versritmusok (időmértékes, hangsúlyos és szóritmusos) kialakulásáról, földrajzi megoszlásáról, s mindeközben Gyula verseit is versként fogadtatja el. Beszél költői stílusának fogyatékoságairól is, a monotonaságról, de dicséri emberségét. – Klein, aber Mann! – ezt hangoztatja zárómotívumképpen is.” Megjegyzem: a Forgács-szalomban jellemzett költő, Hernádi Gyula is Pápai Páriz-kollégista volt egykor. – „1959. április 29. – ...Vekerdi veszi át a szót (a Forgács-szalomban vagyunk – D. M.), pillanatok alatt elintézi a freudizmust, méltatja Bachofent, csepüli Walter Ottót, a Kerényi-féle áltudósok őseit. A gyengébbek kedvéért kifejti Jung archetípus-elméletét.” Megjegyzem: ebből a naplóból tudtam meg, hogy a debreceni medikusjelölt, Samu István majdani pszichiáter barátjával együtt a világhírű és a személyi kultusz éveiben méltatlanul meghurcolt, halálba kergetett Sántha Kálmán agysebész rajongó híve, korábban három éven át erdőmérnök-hallgató is volt Sopronban. – A naplóíró Fodor András önmagát tagadta volna meg, ha a Forgács-szalomból ismert barátját nem jsmerteti össze atyjaként tisztelt és szeretett Professzorával („Emberben ő a mérték. Úgy szeretjük, mint megtalált apát az árva gyermek” – írta róla versben, 1952-ben); Fülep Lajossal. A naplóbejegyzések tanúsága szerint Vekerdi szívesen megismerkedne a professzorral, de mielőtt erre valóságosan is sor kerülhetne, előbb „Lacit jellemzem Fülep előtt. (1964. április 30-i bejegyzés – D. M.) Megmondom azt is, miben látom személyiségének veszélyeit. Igen, éppen a sokoldalúság! Németh Lászlóban is ez

volt a hiba, állapítja meg Fülep. S Vekerdi őt védő cikkében is éppen ezen akadt meg, hogy minden ponton igazolni akarja Németh váteszi vajákosságát... mert annyi mindent egyszerre csinálni nem lehet szélhámosság nélkül. Mégis tovább korteskedem Vekerdi mellett. Hernádi is úgy gondolja, természettudományos dolgokban neki megfelelőbb vitapartner lenne... Fülepet az hatja meg legjobban, hogy melegszívűnek mondom Vekerdit.” – S most néhány nyomjelző idézet erre a sokoldalúságra: „1964. május 7. – Fülep rátér a gyógyfüves gyógymód után saját matematikai problémáira. Szerinte a matematika is tapasztalati tudomány; a tapasztalati tények kényszere dönti el, valami igaz-e benne, vagy sem. Vekerdi fenntartásosan ellenkezik. Az infinitézimális számítások óta, a matematika absztrahálódása óta nehéz a tapasztalati tényezőket meglátni a számításokban.” Néhány héttel később: „1964. július 31. – Búcsúzáskor Vekerdi előhúzza egy Descartes-tanulmányt Fülepnek, nekem meg a *Principia* keletkezéséről írt különnyomatot adja át dedikálva.” A legközelebbi alkalommal aztán nagy vita robban ki, rögzíti Fodor, mestere és Vekerdi közt Descartes tételéről, hogy tudniillik az ember és állat bizonyos mértékig gép, automata. – 1965. március 27-én, volt kollégistatársa, Vörös László orvos és esszéíró lakásán „a társaságban ezúttal is Vekerdi az igazi élmény. Ahogy a görög drámát karakterizálja, felvilágosítja bennünket, hogy akkor még lélekről, lélekábrázolásról szó sem volt.” – Újra Fülepnél, illetőleg Füleptől jövet, 1966. január 28-án este „még hasznos adatokat hallok Vekerditől a jégkorszakról, a cro-magnoni ember győzelméről, a kétfajta kultúra karmelhegyi találkozásáról, a földművelő életforma zsidó naptár szerinti 6-7000 éves világi kezdetéről.” 1966. február 8-án pedig a Kossuth-klubban tart Vekerdi előadást; ő a Leibniz-megemlékezés szónoka: „Igen dinamikus, okosan beszél a szónok: egyszerre éreztetve a kort, a tudomány és a társadalom állapotát.” Végül: „1968. január 4. – (Fülepnél) Vekerdinek először a logikus áramkörök minéműségéről, aztán Lévy-Strauss strukturalizmusáról kell vallania.”

De hát a napló mellett a Fodor Andrásék otthonában vagy az egykori Szépirodalmi Könyvkiadó szerkesztőségi szobáiban elhangzott és fülemben maradt megnyilatkozásainak a földidésével szinte a végtelenségig tudnám bizonygatni ennek a reneszánsz embereszeményt megtestesítő, korunkba tévedt *uomo universalének* a fölényes jártaságát a tudományokban és a művészetekben, amelynek a kontrolljára Németh László is ráhagyatkozott volna, jóllehet ő is enciklopédikus elme volt, de jó diagnosztika-összötönnel ráérezhetett arra, hogy fiatalabb barátjának nemegyszer indulatos s ezáltal szeretlennek tetsző véleményeit a természetes, józan ész diktálja. S a Fülep Lajoshoz vagy őhozzá hasonlóan a „mindentudás ígézetében” élő – égő! – Vekerdi Lászlónak ezért szeretett volna méltó fórumot biztosítani, hogy a sok vegyértékkel rendelkező tehetségét megóvja a csomorkányizmus veszedelmeitől, amely nemcsak Hódmezővásárhely életében szedi áldozatait a magyar világban. Így például kiadói szerkesztőként tanúsíthatom, mert jelen voltam, amikor a kiadó igazgatójának, Illés Endrének a kérdésére, hogy kit bízson meg a kiadó az *Arcok és vallomások*-sorozatban egy Németh László-kismonográfia megírásával, az *Égető Eszter* írója szinte gondolkodás nélkül Vekerdi Lászlót nevezte meg, mint akinek az esszéírói-arcképfestő képességeiben nem kételkedik. Erre ösztönözhetette egyébként az is, hogy a *Kortárs* 1969. januári számában megjelent egy Vekerdi-írás, *Németh László, az esszéista* címmel a *Kiadatlan tanulmányok* két vaskos kötetéről, s Németh egyik levelében azt írta róla Vekerdinek, hogy háromszor olvasta el a *kortárs*-beli tanulmányt, „amely igazolja, hogy nemcsak félelmetesen tájékozott tanulmányíró, de írónak is kitűnő”.

Azt hiszem, nyugodtan megállapítható tehát, hogy tulajdonképpen nem is a kiadó bízta meg Vekerdi a feladattal, hanem a kiadón keresztül maga az író. Ugy emlékszem, hogy Vekerdi a rá jellemző, kimeríthetetlennek tetsző energiákkal vetette bele magát a munkába, s a hivatásos és „hat. eng.” irodalomtörténészek munkaerőkölsét(?) megszégyenítő tempóban három hónap alatt nemcsak kicédulázta kézzel az igen terjedelmes Németh László-életművet s a rávonatkozó írások óceánját, de meg is írta a monográfia első változatát. Fodor András naplója, amelyet, íme, úgy is használhatunk, mint a korszak szellemi életének történeti kronológiáját, mindenesetre beszámol róla, hogy amikor Vekerdivel együtt ellátogattak az íróhoz Sajkodra, Németh közölte Vekerdivel, „olvasta a monográfiát, neki tetszett, de vajon a kiadónak megfelel-e?” – Lényegében megfelelt – volna, bizonyos korrekciókkal. Ennek megértéséhez tudni illenék, ami ma már aligha érzékelhető, hogy milyen merész és kényes vállalkozás volt Németh Lászlóról az író érdemét, irodalomtörténeti jelentőségét felragyogtató pályaképet írni akkoriban, hiszen a minőség forradalmára évtizedeken át viták pergőtűzében élt, s kiváltképpen 1945 után túlnyomórészt elmarasztaló vélemények, vitriolosan sistersgő támadások jelentek meg róla (nem számítva a „hároméves irodalom” időszakában a *Válaszban* megjelent Sótér- és Sarkadi-esszéket, továbbá Illyésnek a Gallimard kiadó számára írt hosszabb előszavát: tehát ez Franciaországban látott napvilágot). 1969 végére Vekerdi elkészült kézírata átfésülésével, Fodor András a következőképpen regisztrálta az eseményt: „Vekerdi Németh László-kéziratát most olvastam végig. Első sorától kezdve fogva tartott. Laci stílusa szinte hozzánőtt a témához, s a föltárt gazdag élet láttán többször is elfogott a csodálat: nem vagyunk méltóak hozzá!”

Ahogy ez néhány hónap múltán kiderült: nem mindenkit fogott el a csodálat... 1970 májusában levélben jeleztem Németh Lászlónak, hogy Vekerdi könyve csak ősszel jelenik meg, az akkoriban igen hosszú nyúló nyomdai átfutási idő következtében, s meg is jelent 1970 késő őszen, november vége felé. Nem sokkal később a kiadó párttitkára, a jóindulatú, derék Sz. F. behívott a szobájába, s kissé riadtan, hangját lehalkítva ezt kérdezte: – Mondd! Te biztosan tudod; megjelent mostanában valami Németh László-könyv nálunk? – Nem tudok róla – válaszoltam, mert eredeti Németh László-könyv akkoriban éppen nem jelent meg, Vekerdi könyvére pedig hirtelen nem is gondoltam. – Pedig meg kellett jelennie valaminek – mondta gondterhelten a kollégám. – Csak nem Vekerdi Németh-monográfiájára gondolsz? – jutott hirtelen eszembe. – Ez lesz az! – s aztán diszkréciót kérve elmondta a következőket: a napokban rendeztek egy általános politikai tájékoztatót (talán a budapesti pártbizottságon?) a nagyobb üzemek és intézmények párttitkárainak a részvételével, ahol az előadó, Pándi Pál, a *Népszabadság* akkoriban kinevezett kulturális rovatvezetője időszerű irodalompolitikai kérdések taglalására is kitért, és kifejtette, hogy „a jó elvtársak” közül is a régi beidegződések következtében sokan nem értik a Párt új szövetségi politikájának a lényegét; ha tehát valakit a *Népszabadság* hasábjain bíráló ér, azt ösztönösen úgy értelmezik, hogy az illetőt a Párt ellenségnek tekinti, holott nem erről van szó, de kiváltképpen az írókkal, művészekkel való jó kapcsolat oltárán nem szabad feláldozni a bíráló jogát, ha olyan jelenségekbe ütközünk – mondotta Pándi –, ami kiköveteli egy következetesen képviselt eszmei politika részéről az elvi bírálókat. Sokan ezt nem értik, nem látják át a dialektikáját, ami nagyon sok nehézséget okoz például a *Népszabadság* kulturális rovatának, amennyiben elvszerű politikát kíván képviselni, márpedig erről, amíg ő ezen a poszton van, nem fognak lemondani. Bizonyos jelenségeket tehát semmiképpen nem szabad a szövetségi politikára való hivatkozással kritika nélkül

hagyni. Most például megjelent egy könyv Németh Lászlóról, ami mellett nem lehet szó nélkül elmenni, mert egyoldalú apoteózisa a Párt által egyébként nagyra becsült író problematikus munkásságának. – „Rossz gesztus ez a könyv!” – sziszegte az előadó, akit Németh László „öregkora Bókájaként” szokott volt emlegetni, mert „nem mutatja be, hogyan lett a kutyából szalonna!” – Miért emlékszem harminc év távolából is, szó szerint erre a mondatra? Azért, mert néhány nap múlva viszontláttam a *Népszabadságban*, új bekezdésként és dőlt betűkkel kiemelve. – „Nem így kell megbecsülni és tisztelni Németh Lászlót, a hibák elhallgatásával és meghamisításával”, folytatódik a szöveg, amelynek ezek után, gondolom, nem kell bizonygatni, ki volt valójában a sorvezetője.

Ez a karambolozás a Kádár-korszak irodalompolitikájával Vekerdit egzisztenciálisan is sújtotta, továbbá jó néhány fórumon persona non gratává tette személyét, s ez is közrejátszhatott abban, hogy a kevésbé szem előtt lévő vidéki folyóiratoknál keresse a nyomdafestéket írásainak. De azt hiszem, s meggyőződésem, hogy joggal hiszem, hogy ha előre látta volna az elkövetkezendőket, akkor sem írta volna meg másként Németh László-könyvét, mert ő azon kevesek közé tartozik, akik „a dolgot magát nézik”, s a dolgokban a maguk igazságát keresik, ellentétben azokkal – az elsősorú többséggel –, akik szívesen szajkózzák ugyan Bocskai mondását, de mitől sem iszonyodnak jobban, mint hogy önáltatás és a piszkos egzisztenciák mérlegelése nélkül néznek szembe a rendszerint problematikus és kényes valóval. Vekerdinek valóban az általa felismert saját igazságában rejlett mindig az identitása, s egy megíratlan Németh László-regény lehetséges hőseként vetette a sorsa – a tisztessége – a perifériára, miközben tevékenysége, teljesítménye alapján mindkét kultúra jó néhány területén központi szerepet kellett volna és kellene játszania. Ismét csak Fodor András idézem meg tanúnak: „1965. február 17. – Meglátogatom Vekerdit Lacit a munkahelyén. Szegény ember, ez Michelangelóként csakugyan széklábakat farag. Mutatja a földre rakott folyóirathalmat, melyet neki kell majd helyre rakva rendeznie itt a Matematikai Kutatóintézet könyvtárában.” De hát még a széklábfaragói státusa is megingott ama „rossz gesztus” miatt. S egy nappal később, 1965. február 18-án ezt jegyzi föl a hú barát: „Ezt az idealizmust bámulom benne. Nekem is elégtétel, hogy vannak még, akik a hasznat, hírt nem hajtó, semmiképp sem praktikus vállalkozásokat tekintik az életben legfontosabbnak.” S ezért volt állandó gondja Fodor Andrásnak is, akárcsak Németh Lászlónak, hogy lehetne biztosítani „e koldus-zsivajú”, kéz-kezet-mos magyar világban Vekerdit teremtő univerzális szellemének a méltóbb helyet és megbecsülést. Engedtesék meg, hogy folytassam ezt a kettős, sőt: hármas portrévá kiterelhető eszmefuttatást, hogy jobban kitéssék: nemcsak én láttam így az ő útját, amelyet a felületes szóhasználat „önsorsrontásnak” is nevezhetne, nem véve tekintetbe, hogy ez a sokszor orvosolhatatlannak tetsző életút éppenséggel a jellem és az intellektuális tisztesség sorsszerű következménye. Németh László írta 1965 decemberében levélben Fodor Andrásnak egyik verse kapcsán: „Örültem a ’fű’-szimbólum megfejtésének, mert azt látom belőle, hogy Vekerdit Lacihoz nemcsak megbecsülés, de felelősségérzet is köt. Ennekem is egyik nyomasztó gondom az ő föltörése vagy elkallódása – már évek óta...” – Két esztendővel később, egyébként Kodály halálának a napján, 1967. március 6-án ez olvasható a naplóban: „Törvényszerű, hogy éppen Vekerdivel van találkozóm. Nem láttam ennél rosszabb állapotban... – Farkasok közt vagyunk – monologizál. – Nekem nincs elég éles fogam, nem tudok tépni, de legalább csattogtatom... néha bizony ütni szeretnék. – Szomorúan látom be, hogy nem tudok segíteni Vekerdit Lacin...”

Fodor András a költő érzékenységevel vette észre, hogy azt az embert, akinek felismert igazához való tántoríthatatlan ragaszkodás a sorsképlete, ahogy a *Vers a fűszálról* zárósora mondja: „mi nem tudjuk megváltani”. Meggyőződése a démona, amelyet minden körülmények között, a „bontonnal” mit sem törődve meg kell vallania. – Egy alkalommal Fülep Lajos társaságában a hatvanas évek közepe táján egy szörnyű hír – haláleset – hallatán Vekerdi megjegyezte: – A halál nem a legrosszabb az életben, hanem a megalkuvás. – Vekerdi aztán nem alkudott meg soha; ő az az ember volt mindig, aki a köznapi bölcsesség szerint inkább fejjel megy neki a falnak. Egyetemi hallgató korában is, Debrecenben, a Sántha Kálmán professzor körül kiobbantott boszorkányüldözés idején, amelynek kapcsán igen tanulságos sorok olvashatók Huszár Tibor nemrégiben megjelent könyvében (*A politikai gépezet 1951 tavaszán Magyarországon*), amikor azt mutatja be egykorú dokumentumok felhasználásával is, hogy miért váltak szükségszerűen normasértőkké Sántha Kálmán s olyan igazságukat szenvedélyesen kereső fiatalok, mint Samu István és Vekerdi László (akit egyébként egy párthatározat is úgy emleget, mint „az ország legjobb szakembereinek egyikét”, egy másik, egyetemi pártbizottsági jelentés pedig úgy, mint „a NEKOSZ-összeesküvésben irányító és szervező szerepet játszó banda” egyik tagját); s a Németh László-könyv írása idején se tett erőszakot a meggyőződésen. S ez csak két példa a sok közül. – Ne volna veszélyérzete? nem hiszem. Ő azonban szó szerint illik és érvényes a régi görög mondás, hogy barátom Platón, de még inkább barátom az igazság. S ez nagyon szép és nemes jellemvonás, amely azonban, sajnos, magában hordja ősidők óta s Vekerdi esetében is a büntetését, hogy tudniillik „az igazságos ember az igazságtalannal szemben mindenütt a rövidebbet húzza”, (Platón) – S erre is tudok példát idézni közös barátunk legendás naplójából: „1965. szeptember 7. – Benézek Vekerdihez. Oriási botránya volt Debrecenben ottani előadása után. A profok és a rektor asztalt verve támadták, a párttitkár fenyegette: az államhatalom le fog csapni rá. – Ha lecsuknak, csak jobb helyzetbe kerülök – mondta ő, mint akinek nincs veszténivalója. Szapult az egyetemi oktatást, megnevezve a méltatlanul grasszáló és katedrától eltöltött tanárokat. Magasztalta Sántha Kálmánt, miközben halálba üldözői ott ültek körülötte. Veszedelemes, szent ember ez a Laci valóban. – 1965. szeptember 10. – Új részletek derülnek ki a 'debreceni disputá'-ból. A szenvedő fél vehemens láttató erővel idézi föl a drámát. Rektor: Kicsoda maga, hogy itt ugrál? Vekerdi: Kérem, raktári segéd munkás vagyok.”

A tudománytörténet, a matematika, a génkutatás, a kibernetika, a nyelvészet, a járványkórtan, a tudományos ismeretelmélet (és még annyi minden) területén való illetéktelenségem tudatában nem vállalkozhattam arra, hogy Vekerdi László szerteágazó s több évtizedes munkásságát, amelyet a „raktári segéd munkásság” pozíciójából folyamatos kiszorítottságban élve és küzdve hozott létre, a szakszerűség látszatával értékelni merészeljen. Inkább emberi portréjának: szellemének és jellemének, az igazságot kutató természetének néhány sorsszerűen meghatározó vonását igyekeztem a valósághoz híven s néhány koronatanú vallomását segítségül hívva, perdöntő hitellel megidézni, abból az alkalomból, hogy ez a küzdelmes és nehéz élet most lép hetvenötödik esztendejébe. Szép emberi jubileuma alkalmából végezetül nem hallgathatom el, amit ő mondott egyszer Fülep Lajos tanítványi körében az akkor nyolcvanadik életévében járó Professzor „konkrét elméleti készségről”. (Természetesen ezt is a naplóból idézem – D. M.) És milyen fiatalos! Szerinte, aki hetvenen túl ilyen tud maradni, haláláig nem változik meg. Az első öregedési fordulópont a 30. év. Az emberek nagy része ekkor adja meg magát először. Aztán 45–65–70 körül ismét.” – A hetvenöt éves Vekerdi László soha nem adta meg, nem adja meg, soha ne is adja meg magát!